

Boendeplan för bostäder som ges som bistånd enligt socialtjänstlagen och som en insats enligt LSS

Omvårdnadsnämndens styrdokument kopplat till kommunfullmäktiges planprogram för bostäder riktade till äldre och till personer med funktionshinder.

Antagen av omvårdnadsnämnden 2023-11-16 §180

Innehåll

Boendeplan	2
Behovet	2
Bostad med särskild service enligt LSS §9.9.....	2
Särskilt boende enligt socialtjänstlagen för personer med psykiskt funktionshinder...	2
Vård- och omsorgsboende för äldre.....	2
Byggnadernas betydelse för bemanningen	3
Renoveringsbehov	4
Ställningstaganden och beslut i boendeplanen.	4

Boendeplan

Boendeplan för bostäder som ges som bistånd enligt socialtjänstlagen eller som insats enligt LSS är kopplad till planprogram för bostäder till äldre och personer med funktionsnedsättning och som beslutas av kommunfullmäktige. Boendeplanen beskriver utifrån behovet en detaljplanering av ny- till- och ombyggnationer samt vilka prioriteringar som bedöms behöver göras. Boendeplanen beslutas i omvårdnadsnämnden och är omvårdnadsnämndens styrdokument som ska tas upp för beslut i nämnden årligen eller vid behov.

Behovet

Bostad med särskild service enligt LSS §9.9

Utifrån antalet personer som idag väntar på verkställighet av beslut om bostad med särskild service enligt LSS och den beräknade befolkningsutvecklingens påverkan (se bilaga 11) så bedöms att ytterligare 20 bostäder med särskild service enligt LSS §9.9 behöver tillskapas fram till och med 2032 utöver det som redovisas i bilaga 4.

Dock är dessa siffror osäkra då vi inväntar aktuella siffror och statistik dels från nytt system, dels från barn- och utbildningsförvaltningen. Det handlar bland annat om orosanmälningar för barn, problematisk skolfrånvaro, placerade barn under uppväxten. Vi hoppas kunna få fram hur siffrorna för behovet av stöd i tidiga år kan kopplas till en aktuell prognos för hur behovet av beviljade insatser senare i livet ser ut för Faluns del.

Omvårdnadsförvaltningen har gjort en beställning på en ersättningsbyggnad för gruppboendet i Sundborn med planerad uppstart hösten 2024.

Särskilt boende enligt socialtjänstlagen för personer med psykiskt funktionshinder.

Idag finns 20 personer med psykisk funktionsnedsättning som har beslut om särskilt boende externt placerade eftersom de inte kan få sitt behov av insatsen tillgodosett i Falun. Merparten av dessa falubor bedömer omvårdnadsförvaltningen skulle kunna få sitt behov av särskilt boende i Falun om sådana särskilda bostäder fanns. För att möta detta behov behöver 1 eller 2 enheter tillskapas med plats för sammanlagt 10 - 15 personer.

Aktuella uppföljningar behöver dock göras för att skapa en klar bild över vilka som kan planeras till enheter i kommunen.

Omvårdnadsförvaltningen har gjort en beställning på ett nytt boende i Hälsinggården som planeras vara färdigt under 2025 i linje med tidigare boendeplan som upprättades 2018. Där planeras 4 gruppboendeplatser och 2 lägenheter som kan användas som tränings - servicelägenheter.

Vård- och omsorgsboende för äldre.

Det råder idag brist på platser i vård- och omsorgsboenden. Det märks tydligast genom att kostnaderna för utskrivningsklara från sjukhuset har ökat. En av orsakerna till det är att platser för korttidsvistelse är fullbelagda med personer som väntar på en permanent plats i vård och omsorgsboende. Det ökade behovet har sin grund i den demografiska utvecklingen. Falun fortsätter att avvika från många övriga kommuner genom att ha en lite större andel av de som är 80 år och äldre i hemtjänstinsatser än i insatsen vård- och omsorgsboende. Det håller på att jämnas ut men renoveringen av

Herrhagsgården och det lilla hack i utbudet som det inneburit har starkt påverkat förmågan att tillgodose behoven av vård- och omsorgsboende i den takt som den demografiska utvecklingen krävt. Det här bedöms kunna lindras när Herrhagsgården står klar under hösten 2024. Det är dock angeläget att så snabbt som möjligt kunna utöka utbudet av vård- och omsorgsboende för att kunna fortsätta förflyttningen av tyngdpunkten i äldreomsorgens verksamhet från hemtjänst till vård- och omsorgsboende. Det bedöms vara helt nödvändigt för att kunna hantera den demografiska utmaning som väntar.

Utifrån befolkningsutvecklingen fram till 2032 (se bilaga 12 och 13) så behöver det fram till dess tillskapas ca 180 lägenheter i och omkring centrala Falun och ca 40 lägenheter fördelat på serviceorterna Svärdsjö och Bjursås om det ska vara möjligt att styra över fler från hemtjänst till vård och omsorgsboende. Det är då utifrån det utgångsläge som vi har hösten 2024 enligt bilaga 9.

Omvårdnadsnämnden har tidigare beslutat att ge omvårdnadsförvaltningen i uppdrag att tillsammans med serviceförvaltningen ta fram förslag på platser där ett vård- och omsorgsboende kan uppföras. Serviceförvaltningen har också fått ett förnyat och breddat uppdrag när det gäller att hitta en plats för ett framtida vård- och omsorgsboende i Bjursås.

Byggnadernas betydelse för bemanningen

För att klara framtidens demografiska utmaningar så behöver de boenden som byggs vara resurseffektiva vad gäller förutsättningar för bemanning.

Till nybyggnationer så har ramprogrammet för vård- och omsorgsboende samt bostäder för personer med funktionsnedsättning i Falu kommun tagits fram. Det har blivit alltmer viktigt att utforma byggnationer som resurseffektiva med tanke på den demografiska utmaningen framöver. Erfarenheter visar att ett gemensamt kök för byggnadens matsalar minskar personalbehovet.

Men det gäller inte inom LSS-boenden där den enskilde i första hand bor och lever sitt liv i sin lägenhet fullt ut. På några enheter tillagas måltiderna gemensamt men utifrån den enskildes förutsättningar med stöd av personalen. Den gemensamma samlingsalen används utifrån behov men aldrig på grund av resurseffektivitet, där är lagstiftningen tydlig och skiljer de två lagarna åt.

På vård- och omsorgsboende för äldre bör varje avdelning bestå av minst 10 lägenheter och en vård- och omsorgsboendeenhet bör ha omkring 60 lägenheter eller mer. Om det finns minst två avdelningar per våningsplan kan bemanningen nyttjas på bästa sätt genom samarbete och samnyttjande av personal. Detaljerna omkring utformningen regleras i ramprogram för vård och omsorgsboende. Läs mer om det i bilaga 7. Det finns omedelbart behov av en översyn av ramprogrammets olika delar.

När det gäller bostäder för personer med psykisk funktionsnedsättning och bostäder med särskild service enligt LSS så väger hänsyn till kvaliteter som småskalighet tyngre än den resurseffektivitet som storskaligheten ger. Där är riktningen 3 - 5 lägenheter för en gruppboende och ca 10 lägenheter kopplade till samlingslägenhet för en serviceboende. Detaljerna omkring utformningen regleras i ramprogram för LSS-boenden. Läs mer om det i bilaga 8.

För bägge områdena gäller att placering av enheter behöver ta hänsyn till möjligheten att kunna rekrytera personal med adekvat kompetens till den plats där enheten ligger.

Det behöver också finnas god tillgång till kollektivtrafik och andra förutsättningar för att kunna ta sig till och från en arbetsplats olika tider på dygnet, året runt.

Renoveringsbehov

Förutom behov av tillbyggnad och nybyggnationer krävs att nuvarande bostäder som är vård- och omsorgsboenden, särskilda boenden inom socialpsykiatri och bostäder med särskild service enligt LSS tas om hand, underhålls och renoveras så att byggnaderna har en god standard, är fortsatt tillgängliga för målgruppen och erbjuder en bra och resurseffektiv arbetsmiljö så att både stödinsatser samt god och säker vård- och omsorg kan bedrivas.

En översyn av behovet av underhåll och renovering har genomförts och redovisas i bilagorna 3, 4, och 5. Här presenteras enheternas aktuella status och skick som omvårdnadsförvaltningen bedömer det och ska utgöra ett underlag för beslut om enheterna ska renoveras eller om nybyggnationer är aktuella. Till utredningen ska underhållsplaner tas fram av serviceförvaltningen och kopplas till den långtidsbudget för investering och underhåll som ges av kommunfullmäktige för dessa ändamål.

Vid renovering är det generellt viktigt för omvårdnadsnämndens målgrupper att beakta betydelsen av exempelvis öppna ytor så att det stimulerar till rörelse och fysisk aktivitet, så som gång, rullatorgång och rullstorskörning i den mån det går. Men även så det kan stödja personer med intryckskänslighet och ångestproblematik. Där är öppna ytor ibland bra men också att kunna välja stunder i avskildhet bortom syn- och hörseltryck är lika viktiga för helhetshälsan många gånger för den enskilde. Det är också viktigt att alla enheter i omvårdnadsnämndens verksamheter som erbjuder boende i någon form kan erbjuda brukarna samma möjligheter att ta del av olika digitala utbud och möjligheter i sin lägenhet som övriga falubor kan.

Ställningstaganden och beslut i boendeplanen.

1. Behovet av vård- och omsorgsplatser är idag stort och omvårdnadsförvaltningen har sedan tidigare i uppdrag att tillsammans med serviceförvaltningen ta fram förslag på platser där ett vård- och omsorgsboende kan uppföras så fort som möjligt. Serviceförvaltningen har också fått ett förnyat och breddat uppdrag när det gäller att hitta en plats för ett framtida vård- och omsorgsboende i Bjursås. Utifrån aktuell situation så behöver arbetet med dessa två uppdrag prioriteras.
2. För att klara framtida demografiska utmaning så är det nödvändigt att fortlöpande värdera och bedöma varje enhets förutsättningar att kunna leverera det som krävs i framtiden. Omvårdnadsförvaltningens bedömning är att enheten Lustigknopp inom vård- och omsorgsboendeområdet inte har förutsättningarna och därför ska avvecklas som vård- och omsorgsboende efter det att renoveringen av Herrhagsgården är klar. Vidar behöver vård- och omsorgsboendet Gruvrisgårdens förutsättningar utredas under 2024.
3. Tillgången till vård- och omsorgsboende och tillgången till korttidsvistelseplatser är delar av ett flöde där också hemtjänsten och

utskrivning från sjukhus ingår. Det handlar inte sällan om svåra prioriteringsfrågor och korta ledtider och omvårdnadsnämnden har inte rådighet över hela flödet. Omvårdnadsförvaltningen ser det som angeläget att tillsammans med Region Dalarna se över hur vi tillsammans kan utveckla och förbättra flödet med den enskilde medborgaren i centrum. Detta kan med fördel göras inom ramen för arbetet med utvecklingen av nära vård.

4. Utifrån aktuellt behovsläge så behöver tillskapandet av fler särskilda boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning vara prioriterade. Omvårdnadsförvaltningen får i uppdrag att närmare utreda frågan och upprätta en arbetsplan i syfte att säkerställa att vi kan möta varje individs unika behov i egen regi,

5. Ett ökat behov av bostäder för målgruppen inom LSS väntas de närmaste 10 åren. De som bor på befintliga boenden bor kvar under längre tid än tidigare generationer eftersom befolkningen överlag i Sverige lever längre. De senaste åren återfinns fler med kombination av psykiatrisk problematik i kombination med LSS-tillhörighet. Tidiga insatser har uteblivit eller är för sent insatta i unga år. Olika former av missbruk och andra självskadebeteenden har ofta uppstått, som att söka sig till kriminella nätverk och/eller våld i nära relationer. Detta ställer andra krav på kompetens för personalen men även på hanteringen av tidiga insatser för kommunen. För att klara det väntade ökade behovet behöver kommunen sätta in åtgärder. Omvårdnadsförvaltningen får i uppdrag att se över och ge förslag på olika åtgärder för att möta behovet. Vissa åtgärder kräver flera av kommunens nämnder i samverkan för att åstadkomma förändring på riktigt.
Åtgärder omvårdnadsförvaltningen ska jobba vidare med:
 - Skapa möjlighet till boendekarriär för målgruppen.
 - Kontinuerligt koppla på flera lägenheter till servicebostäder där det är möjligt.
 - Utreda och ta fram förslag för uppstart av Bostad med särskild service för barn och ungdomar LSS 9:8 § i egen regi.

6. Omvårdnadsnämnden ska aktivt arbeta för att fler trygghets- och seniorboende tillskapas i kommunens alla delar. Omvårdnadsnämnden kommer att samverka med servicenämnden, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, Kopparstaden AB och övriga intressenter på bostadsmarknaden för att underlätta etablering av seniorboende och trygghetsboenden i kommunen som helhet.